

**Mit tehet a pedagógus a gyermek
egészsége érdekében?
Jogszabályi keretek, intézményi
pedagógiai lehetőségek.**

**Brassói Sándor
főosztályvezető
2014. október 3.**

Az iskola és a jóllét, az iskolához való kötődés protektív (védő) szerepe

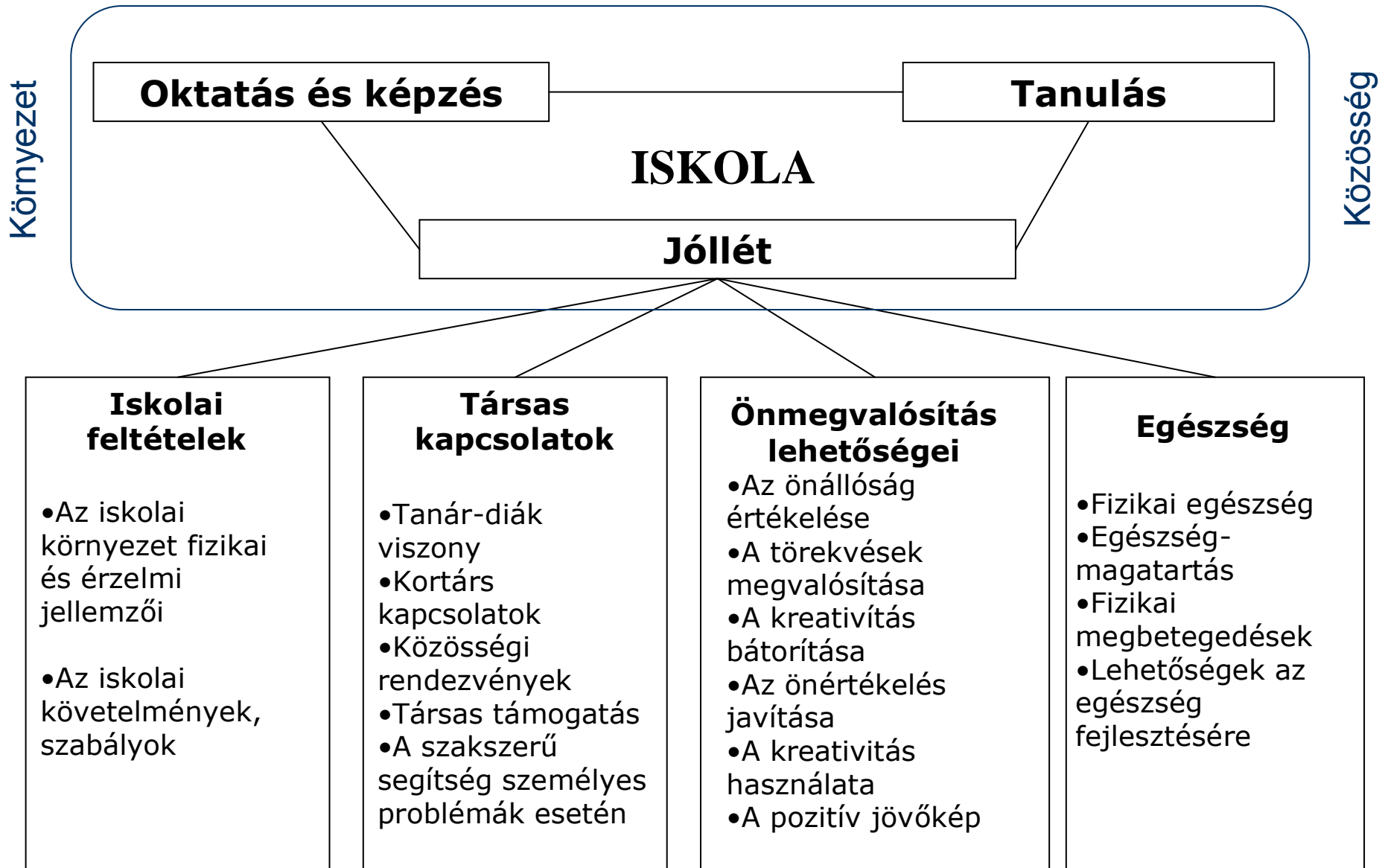
Azok a diákok, akik erősebben kötődnek az iskolájukhoz:

- kevésbé gyakran fogyasztanak alkoholt és használtak illegális drogokat
- kevésbé gyakran vesznek részt erőszakos vagy deviáns magatartásokban
- kisebb valószínűséggel esnek teherbe
- kevésbé szoronganak
- kisebb valószínűséggel élnek át érzelmi distresszt vagy követnek el öngyilkosságot
- jobb osztályzatokat szereznek, kevesebbet hiányoznak.

A jó alkalmazkodás magyarázóí magyar iskolásoknál (forrás: Urbán Róbert)

Az iskolai jóllét modellje

A társas készségek és az érzelmi intelligencia fejlesztése

- A proaktív, interaktív és kooperációra épülő tanítási formák alkalmazása.
- A gyerekek személyközi problémamegoldó képességének, az érzelmekről és az érzelemszabályozásról való életkornak megfelelő ismereteinek fejlesztése.
- A barátságos óvodai, iskolai környezet és társas légkör kialakítása, ahol az óvodához, iskolához való kötődés megerősödhet.
- Az óvoda, iskola részvétele a szülők képzésében azért, hogy a szülők a gyermek viselkedését hatékonyabban kezeljék és a tanulást elősegíthessék valamint a tanulást támogató otthoni környezetet kialakíthassák.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvénynek az egészségneveléssel kapcsolatos elvei

- Meghatározó fontosságú az egészséges életmódra nevelés.
- Gondoskodni kell a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséről.
- A gyermeknek joga, hogy egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.
- Joga, hogy rendszeres egészségügyi felügyeletben és ellátásban részesüljön,

A pedagógus kötelezettsége:

- hogy egészséges életmódra nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- továbbá, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést,
- valamint óvoda, iskolapszichológus közreműködését kérje indokolt esetben,
- Az országos mérési feladatok keretében gondoskodják a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról,
- Együttműködjön az isk. eg. szolgálattal

Pedagógiai program

- Az **óvoda** pedagógiai programja meghatározza: az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- Az **iskola** pedagógiai programja meghatározza: az alapfokú művészeti iskola kivételével a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat.
- Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát.
- A vizsgálatot végző pedagógus elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

A nevelési-oktatási intézmény feladatai a gyermek, a tanuló egészségfejlesztésével összefüggésben

Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Teljes körű egészségfejlesztés

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat:

- amely figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait,
- amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Teljes körű egészségfejlesztés

- A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az óvoda, iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el.
- A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Óvodakép

- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, a gyermekekben megteremti a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az egészséges életmód alakítása

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:
 - – a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
 - – a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
 - – a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;

Az óvodai nevelés általános feladatai

Továbbá:

- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- – a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- – a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;

Tárgyi feltételek

- Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését.
- Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni.
- Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Mozgásfejlesztés

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó **mozgásos játékok** és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
 - Az óvodáskor a természetes **hely-, helyzetváltató-** és **finommotoros mozgáskészségek** tanulásának, valamint a **mozgáskoordináció** intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a **mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.**

Mozgásfejlesztés

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a **kondicionális képességek** közül különösen az **erő és az állóképesség** fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet **teherbíró képességét**, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a **helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában**, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Mozgásfejlesztés

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a **pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.**

Mozgásfejlesztés

4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Köszönöm a figyelmet!